

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 334/2019-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. augusta 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátska kancelária, Teodora Tekela 23, Trnava, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv zaručených v čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 72/2018 a jeho uznesením zo 16. mája 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou

namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv zaručených v čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 72/2018 a jeho uznesením zo 16. mája 2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 T 39/2016 zo 6. februára 2018 uznaný vinným zo spáchania pokračujúceho zločinu sexuálneho násillia spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 200 ods. 1 a ods. 2 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za ktorý mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 11 rokov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu so stredným stupňom strázenia.

3. Odvolanie sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu krajský súd uznesením č. k. 3 To 72/2018-667 zo 16. mája 2019 podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

4. Podľa názoru sťažovateľa *„Súd obchádza“* jeho *„obranu... a nevysporiadava sa s ňou, vyberá si len tie dôkazy, ktoré zapadajú do skutkovej verzie zvolenej vopred súdom, vychádzajúcej z predpokladu viny sťažovateľa a obranu sťažovateľa odmieta postupom, ktorý je v rozpore so všeobecne uznávanými postupmi súdnej praxe, vyplývajúcej z konštantnej judikatúry.“*

5. Tvrdí, že *„Rozhodnutie súdu je založené na hodnotení jednej skupiny dôkazov (výpovedí poškodených) ako vierohodných a druhej skupiny dôkazov (výpovedí obžalovaných, vrátane sťažovateľa) ako nevierohodných.“*

6. Sťažovateľ vytyka súdu prvého stupňa použitie takých dôkazov pri hodnotení vierohodnosti výpovedí poškodených v jeho trestnej veci, ktoré nie sú v trestnom konaní

použiteľné, čo malo za následok, že záver okresného súdu nemôže byť správny. Išlo o zápisnicu o trestnom oznámení poškodeného z novembra 2014 a na úradný záznam o pohovore s poškodeným z decembra 2014, ktoré nie je možné ako dôkazy akceptovať.

7. Podľa sťažovateľa úradné záznamy nie je možné ako dôkaz v trestnom konaní použiť [R 26/1989; (v Českej republike napr. R 45/1994)] a teda nie je možné hodnotiť dôkazy použitím ich obsahu. Rovnako nie je možné použiť zápisnicu o trestnom oznámení, ktorá ako dôkaz proti sťažovateľovi použitá nemôže byť. Jeho vina musí byť preukázaná na základe dôkazov vykonaných v súlade s Trestným poriadkom (R 38/1968-II).

8. Sťažovateľ sa domnieva, že súd vykonával neprípustnú selekciu dôkazov a v podstate hľadal aj maličkosti na odôvodnenie svojho vopred zvoleného záveru o jeho vine.

9. Aj medzi výpoveďami poškodených z prípravného konania a hlavného pojednávania boli podľa sťažovateľa rozpory, ktoré boli podstatne zásadnejšieho charakteru, než to, čo považoval konajúci súd za preukázanie nevierohodnosti výpovedí obžalovaných, teda aj sťažovateľa. Navyše, ako to sťažovateľ zdôraznil, okrem výpovedí obžalovaných a poškodených nebol zabezpečený žiadny objektívny dôkaz o ich vine.

10. Všeobecný súd podľa sťažovateľa odôvodnil nevierohodnosť jeho výpovede ako aj výpovede spoluobžalovaného okolnosťami svedčiacimi o vierohodnosti výpovede poškodených, čo považuje za neprípustné.

11. Výčitka sťažovateľa smeruje aj k vykonanému znaleckému dokazovaniu, keď znalecké posudky z 19. mája 2015 a 20. mája 2015 vychádzali z podkladov zabezpečených pred vznesením obvinenia, pritom v priebehu trestného konania došlo k ďalším výpoveďami poškodených, ako aj obžalovaných, s ktorými znalec nebol oboznámený, a to mohlo mať vplyv na jeho záver urobený aj na základe procesne nepoužiteľných výpovedí.

12. Odôvodnenie prvostupňového rozsudku sťažovateľ hodnotí ako nepresvedčivé a v podstate nepreskúmateľné. Jeho vina nie je odôvodnená argumentáciou nevzbudzujúcou žiadne pochybnosti o vine. Takou istou „*vadou je postihnuté*“ aj uznesenie odvolacieho súdu, ktoré iba prevzalo argumentáciu prvostupňového súdu bez ďalšieho odôvodnenia a bez reakcie na obranu sťažovateľa uvedenú v jeho odvolaní.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Konaním Krajského súdu v Trnave v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Krajskom súde v Trnave pod č. k. 3 To/72/2018 v súvislosti s uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 3 To/72/2018-667 zo dňa 16. 5. 2019, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a k porušeniu ústavného práva na spravodlivé súdne konanie (aj porušenie článku čl. 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a najmä článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyhlásený pod č. 209/1992 Zb.) ako aj článku 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v ňom vyjadrenom princípe prezumpcie neviny.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 3 To/72/2018-667 zo dňa 16. 5. 2019 sa zrušuje.“

14. Zároveň si sťažovateľ uplatnil náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 363,79 €.

II.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na prezumpciu neviny zaručeného v čl. 50 ods. 2 ústavy, základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 8 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 72/2018 a jeho uznesením zo 16. mája 2019.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

22. Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len preto, že nie je schopný dodržať zmluvný záväzok.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

24. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity, t. j. ústavný súd má právomoc konať, ak o ochrane týchto práv a slobôd už nemôže rozhodovať iný súd. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

25. Zmysel a účel princípu subsidiarity treba vidieť v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto

súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (IV. ÚS 133/09, I. ÚS 341/09). Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (III. ÚS 149/04). Inými slovami, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (IV. ÚS 62/08, I. ÚS 279/09).

26. K porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľa dôjsť tým, že rozhodnutie najmä prvostupňového súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil (prevzal jeho argumentáciu), je založené na hodnotení jednej skupiny dôkazov ako vierohodných a druhej skupiny ako nevierohodných, pritom pri hodnotení výpovedí poškodených ako vierohodných boli zo strany všeobecného súdu použité dôkazy v trestnom konaní nepoužiteľné. Za také sťažovateľ považoval úradný záznam a trestné oznámenie, ktoré podľa jeho presvedčenia nie je možné v trestnom konaní ako dôkaz akceptovať. Rovnako pokiaľ išlo o znalecké dokazovanie, sťažovateľ spochybnil jeho závery z dôvodu, že tieto boli urobené aj na základe procesne nepoužiteľných výpovedí.

27. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, vzhľadom na v nej namietané skutočnosti, v prvom rade skúmal, či sa sťažovateľ ochrany ním označených základných práv zaručených ústavou a listinou a práv zaručených dohovorom v súvislosti s namietaným postupom a rozhodnutím krajského súdu nemohol domôcť na to určeným, sťažovateľovi dostupným právnym prostriedkom pred príslušným orgánom verejnej moci postupom predpísaným procesnoprávnym predpisom, ktorým sa trestné konanie riadilo. Vychádzal v tomto smere predovšetkým z ustanovení druhého dielu ôsmej hlavy Trestného poriadku zakotvujúcich inštitút dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

28. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené

ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

29. Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku 1 sa rozumie

a) rozsudok a trestný rozkaz,...

h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

30. Podľa § 369 ods. 2 Trestného poriadku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

31. Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

32. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že nie je mu zverené oprávnenie posudzovať, či ten-ktorý dôkaz, z ktorého vychádza rozhodnutie všeobecného súdu, je alebo nie je pre účely trestného konania použiteľným. A preto ani v tejto aktuálnej veci napriek relatívne jasnému zneniu účinného ustanovenia § 119 ods. 2 Trestného poriadku neoponoval sťažovateľovi v tom, či ním označené dôkazy sú alebo nie sú v jeho trestnej veci zákonné. Rozhodujúcim však je, že ak sťažovateľ bol a je presvedčený o tom, že tieto dôkazy (presnejšie dôkazné prostriedky, ktoré nimi podľa sťažovateľa nie sú) boli použité v rozpore so zákonom – Trestným poriadkom, potom je evidentné, že vzhľadom na citovanú právnu úpravu má k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, v ktorom mu nič nebráni svoju argumentáciu predostrieť, avšak nie ústavnému súdu, ale dovolaciemu súdu, ktorým je podľa § 377 Trestného poriadku Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

33. Je evidentné, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv mal a má možnosť domáhať v konaní pred všeobecným – dovolacím – súdom, ktorého právomoc konať v takomto prípade predchádza kompetencii ústavného súdu. Uvedená okolnosť bráni ústavnému súdu o podanej ústavnej sťažnosti proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 72/2018 a jeho uzneseniu zo 16. mája 2019 konať a rozhodnúť.

34. Pre úplnosť je potrebné poznamenať, že o tom, či dovolanie je alebo nie je prípustné a či je alebo nie je v danej trestnej veci naplnený ten-ktorý dovolací dôvod, je v konečnom dôsledku oprávnený rozhodnúť najvyšší (dovolací) súd, avšak na základe argumentácie sťažovateľa tak, ako ju formuloval a prezentoval v aktuálnej sťažnosti, neostávalo ústavnému súdu iné, iba odkázať ho na zmienený postup podľa ustanovení Trestného poriadku.

35. V prípade ďalších námietok sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti, ktoré sa nejavia byť subsumovateľnými pod niektorý z dovolacích dôvodov (nedostatočnosť odôvodnenia, arbitrárnosť rozhodnutia, selekcia dôkazov, hodnotenie dôkazov), ústavný súd poznamenáva, že tieto nie je možné oddeliť na samostatný prieskum ústavným súdom z hľadiska požadovanej ústavnoprávnej ochrany, pretože (síce nie sú ale) vychádzajú práve z otázok spadajúcich do kompetencie dovolacieho súdu a jeho rozhodnutím o prípadnom mimoriadnom opravnom prostriedku bez akýchkoľvek pochybností môžu byť dotknuté, preto ústavný súd nemôže do týchto vopred zasahovať (prejudikovať) a tak neadekvátne vstupovať do právomoci všeobecného súdu.

36. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa, preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol.

37. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v jej petite, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením ústavnej sťažnosti v časti požadovaného

vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2019